

I HISTORIE HYDROLOGIE NA ÚZEMÍ ČECH, MORAVY A SLEZSKA HISTORY OF HYDROLOGY IN THE CZECH REPUBLIC

K hydrologické symbolice patří neodlučně gotická plastika Bradáče. Její stáří a původní účel byly předmětem dohadů a různých teorií. Bradáč sloužil podle tradice pražanům odněpaměti jako jednoduchý vodočet. Kdy doopravdy začali zaznamenávat výšky povodní tak originálním způsobem? Dlouho to nebylo jasné. Vysvětlují to až záznamy o dvou po sobě jdoucích povodních, které uvádějí Staré letopisy české, ale později také ve svém „Kalendáři“ nakladatel a humanista Daniel Adam z Veleslavína (1546–1599): „V pátek před Božím Vstoupením (25. května 1481), byla u Prahy voda veliká. Potom hned v pátek před sv. Duchem (8. června 1481) ještě větší, takže na krchově sv. Kříže na loděch se vozili“ Nejstarší doklad o Bradáči se tedy vztahuje k roku 1481. V dalších letech byly výšky dalších 17 povodní vztaženy k výšce vousu, úst, nosu, očí a pleši této gotické plastiky. Ta byla zazděna do prvního pole Juditina mostu. Je mnoho teorií, kdy k tomu došlo. Jednou z možností je, že to bylo až v souvislosti se stavební činností související s výstavbou nového kamenného (později Karlova) mostu, tedy někdy po roce 1357. V roce 1848 byl v souvislosti s tehdejší stavební činností Bradáč přenesen do zbudované nábrežní zdi, a to úmyslně do původní výšky. Roku 2004 byl zaměřen a v roce 2005 byla zhotovena jeho volná rekonstrukce. Nový Bradáč je umístěn na původním místě na zbytcích Juditina mostu. Jsou tedy nyní Bradáčové dva.

Hydrologie má však i jiné, mladší legendy. Paří k nim i romantika života hydrologů v dobách, kdy se na měření jezdilo vlakem, anebo pěšky. Hydrometrických měření se zúčastňoval ve 20. a 30. letech 20. století také Ing. Zdeněk Rón (1889–1948), původem z Vysokého nad Jizerou. Byl autorem románů, básní a divadelních her. V některých jeho literárních pracích (Radost ve světě, báseň Inženýr) je zachyceno i téma vodohospodářské.

Zavedení hydrologických modelů v předpovědní službě

Zakládání krajských předpovědních služeb
Povodně na Slovensku v r. 1960 byly impulzem pro rozvoj předpovědní služby. Služebny se staly základem budoucích krajských poboček ČHMÚ

Počet vodočtů přesáhl hranici 500 objektů
Po vzniku ČSR se začal zvyšovat počet vodočetných stanic, rapidní změnu znamenaly roku 1925 až 1926, kdy počet sledovaných objektů (na území dnešní ČR) dosáhl pěti set.

Vznikla centrální hydrografická služba ve Vídni
Ministerským výnosem vznikla centrální kancelář ve Vídni, které byla podřízena i pražská hydrografická služba, která byla pokračováním dřívější Hydrografické komise.

Vznik Hydrografické komise
Po sérii meteorologických a hydrologických extrémů, vznikla z podnětu zemského sněmu Hydrografická komise. Její hydrometrickou sekci vedl prof. techniky v Praze A. R. Haralcher (*1842, †1890). Rychle se začal zvyšovat počet stanic a začaly se rozvíjet metody předpovědí průtoků.

Nariadení ministerstva obchodu ke sledování vodních stavů u hlavních toků

Zavedeno každodenní měření vodních stavů u Staroměstských mlýnů
Měření se provádělo 2x denně, z počátku přenosnou železnou tyčí s ryskami po vídeňských stopách. Na konci 19. století se začala používat vodočetná lať.

Nejstarší dochovaná značka povodně v Praze
se nachází na zdi Křížovnického kláštera (v detailu veduty z r. 1794 je vodočet vyznačen písmenem V, značky povodní písmeny PZ).

Vznikl v Praze cech přísežných mlynářů
Postupně se rozvinul v úřad, který rozhodoval spory vodohospodářského charakteru. Dbal mimo jiné nad správností cejchů, čili vodních značek určujících výšku vzduší vody pro jednotlivé vodní mlýny.

2001

1965

1962

1925

1919

1894

1892

1875

1871

1851

1837

1825

1781

1675

1481

1340

Byly vydány hydrologické poměry ČSSR

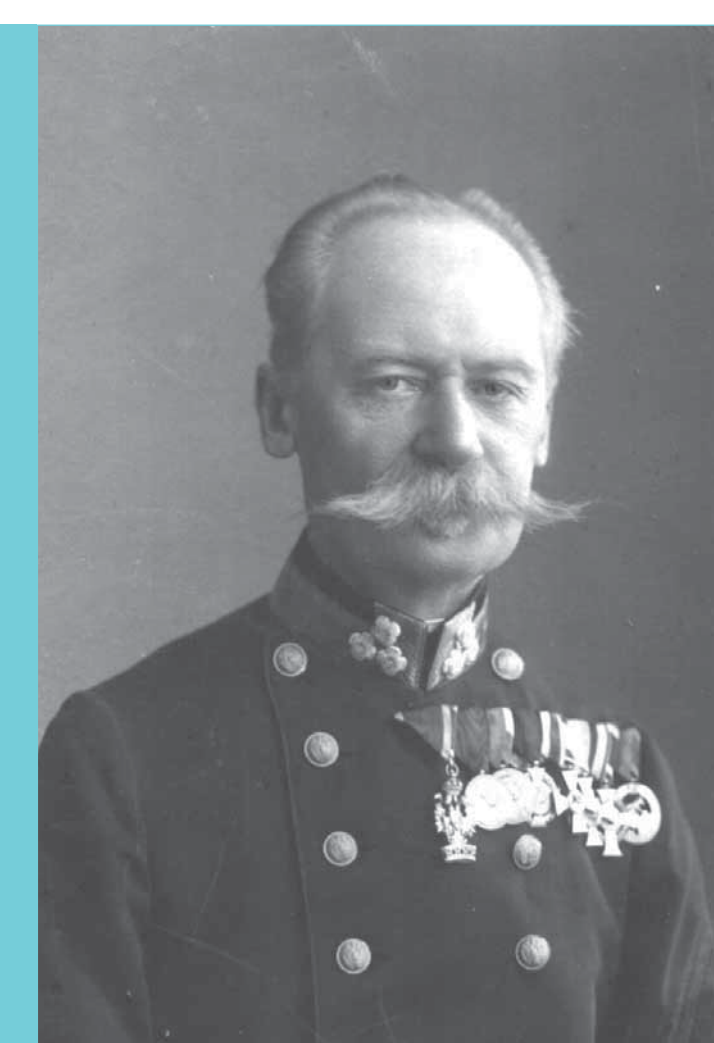
Vznikla zřejmě nejvýznamnější publikace v historii České hydrologické služby, obsahující hydrologické charakteristiky pro všechny toky tehdejšího Československa.

Vznikl Hydrometeorologický ústav (dnes ČHMÚ)

Vznikl Státní ústav hydrologický

Počátek pravidelného vydávání hydrologických předpovědí

Ing. Jindřich Richter realizoval myšlenky předčasně zesnulého prof. A. R. Harlachera na zavedení pravidelných prognóz průtoků a vodních stavů.

Počátek hydrometrických prací na Labi

Prof. A. R. Harlacher provedl prvá hydrometrická měření (měření rychlosti a průtoků) v Hřensku na Labi. Pro období 1871–1872 se mu podařilo stanovit celkové množství vody odtékající Labem z území Čech.

Nejstarší průtoková měrná křivka

Profesor pražské techniky K. Wiesenfeld (1802–1870) sestavil pro Prahu prvou dostupnou měrnou křivku průtoků, tedy převod mezi aktuálním vodním stavem a průtokem. Její platnost vychází z jeho vlastních měření prováděných v letech 1825 až 1837 s pomocí Woltmanovy hydrometrické vrtule.

Nejstarší vodočet v Čechách

Vodočet zřídil meteorolog, ředitel klementinské observatoře Antonín Strnad (1746–1799) a umístil jej na zeď Křížovnického kláštera vedle značek povodní.

První známá výška povodně vztažená k plastice Bradáče